

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 3779/2022
17.08.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић и Надежде Видић, чланова већа, у парници тужиоца АА из села ..., општина ..., чији је пуномоћник Горан Стошић, адвокат из ..., против тужених Републике Србије, Министарство правде, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Лесковцу, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 2588/2020 од 24.11.2021. године, у седници одржаној 17.08.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж 2588/2020 од 24.11.2021. године у ставу другом изреке и допунска пресуда Вишег суда у Врању П 1861/18 од 17.07.2020. године, у делу у ком је одбијен као неоснован захтев тужиоца за накнаду нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе, преко износа досуђеног ставом првим изреке пресуде Вишег суда у Врању П 1861/18 од 04.09.2019. године за износ од још 440.000,00 динара са припадајућом каматом, тако што се обавезује тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе (поред досуђеног износа на име накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе ставом првим изреке пресуде Вишег суда у Врању П 1861/18 од 04.09.2019. године) исплати још 440.000,00 динара са законском затезном каматом од 04.09.2019. године до исплате.

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 2588/2020 од 24.11.2021. године става првог изреке и преосталог дела става другог изреке.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да тужиоцу накнади трошкове ревизијског поступка од 111.000,00 динара, у року од 15 дана, од пријема преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Врању П 1861/18 од 04.09.2019. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде угледа и части услед незаконитог лишења слободе за период од 19.05.2010. године до 07.09.2010. године исплати 448.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 04.09.2019. године, као пресуђења до

исплате. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде материјалне штете због изгубљене зараде као директора фирме „ББ“ за период од 19.05.2010. године до 07.09.2010. године исплати појединачно одређене месечне износе са законском затезном каматом почев од доспелости до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужена да тужиоцу на име материјалне штете због изгубљене зараде као директора фирме „ББ“ за период од 08.10.2010. године до фебруара 2019. године, као дана вештачења, исплати појединачно одређене месечне износе са законском затезном каматом од доспелости до исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужена да тужиоцу на име накнаде материјалне штете због изгубљене зараде према уговору број .. од 15.04.2010. године закљученим са Првом инвестиционом банком АД у Софији исплати за период од 01.06.2010. године до 01.06.2011. године појединачно одређене месечне износе са законском затезном каматом од доспелости до исплате. Ставом петим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужена да тужиоцу надокнади штету коју је тужилац претрпео услед доношења пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 4898/18 од 16.11.2018. године, по којој је обавезан да исплати новчани износ од 5.769.296,76 динара (по основу Уговора о јемству уз Уговор о репрограму кредита од 13.09.2010. године). Ставом шестим изреке, обавезан је тужена да тужиоцу исплати на име трошкова парничног поступка 200.916,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате.

Допунском пресудом Вишег суда у Врању П 1861/18 од 17.07.2020. године, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужени да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде угледа и части услед незаконитог лишења слободе за период од 19.05.2010. године до 07.09.2010. године исплати већи износ од признатог пресудом П 1861/18 од 04.09.2019. године, ставом првим изреке, од 448.000,00 динара, до траженог 3.000.030,00 динара, као и за камату на тај износ.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 2588/2020 од 24.11.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда у ставу првом, трећем, четвртном и петом изреке. Ставом другим изреке, одбијена је као неоснован жалба тужиоца и потврђена допунска пресуда првостепеног суда. Ставом трећим изреке, укинута је првостепена пресуда у ставу другом и шестом изреке и предмет у том делу враћен првостепеном суду на поновно суђење.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану одлуку применом члана 408. ЗПП („Сл. гласник РС“ бр. 72/11, 55/14 ... 10/23), Врховни суд је оценио да је ревизија тужиоца делимично основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, ни битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 6., 8., 10., и 11. ЗПП. У поступку пред другостепеним судом није дошло до пропуста у примени или до

погрешне примене које од одредаба ЗПП, па нема ни повреде из члана 374. став 1. ЗПП, док битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП, на коју се ревизијом указује, није разлог за изјављивање ревизије, сходно члану 407. став 1. тачка 2. истог Закона.

Према утврђеном чињеничном стању, против тужиоца је пред Вишим судом у Врању вођен кривични поступак у предмету К 221/10, због оптужбе да је извршио кривична дела изнуда из члана 214. став 3. у вези става 1. у вези члана 61. КЗ и пореска утаја из члана 229. став 2. у вези става 1. КЗ. Поступак је окончан правноснажном пресудом Вишег суда у Врању К 221/10 од 08.06.2016. године којом је тужилац ослобођен оптужбе. У току кривичног поступка, тужилац је у периоду од 19.05.2010. године до 07.09.2010. године, укупно 111 дана био у притвору. Раније није осуђиван. Пре одређивања притвора, тужилац је био у радном односу на радном месту директора фирме „ББ“ ДОО Врање, чији је оснивач. Према закљученом уговору о раду од 01.01.2010. године тужилац је био у радном односу на неодређено време са пуним радним временом у трајању од 40 сати недељено, а тачком 12. наведеног уговора уговорено је да запослени не може вршити никакве послове код другог послодавца у своје име као у име и за рачун другог послодавца. Тужилац је 15.04.2010. године са Првом инвестиционом банком АД у Софији закључио уговор о раду бр. .. на годину дана за обављање дужности менаџера III категорије и пословних задужења изражених у опису посла са основном месечном платом од 4.400,00 лева. Након изласка из притвора тужилац је 13.09.2010. године са Комерцијалном банком АД закључио уговор о јемству, па је пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 4898/18 од 16.11.2018. године обавезан да Комерцијалној банци АД исплати 5.759.269,76 динара, по основу тог уговора, са законском затезном каматом почев од 18.12.2012. године до исплате. Странке нису постигле споразум о накнади штете по захтеву који је тужилац поднео Министарству правде пре покретања овог поступка.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су применом члана 18., 583 и 584. став 1. тачка 1. и 4, 588, 589 ЗКП и члана 200. ЗОО оценили да тужиоцу припада накнада нематеријалне штете због неоснованог лишења слободe од 448.000,00 динара и истовремено (допунском пресудом) одбили захтев тужиоца по истом правном основу преко досуђене накнаде, као превисоко постављен. Захтев тужиоца за накнаду материјалне штете због неоснованог лишења слободe, за изгубљену зараду коју би оставрио као директор фирме „ББ“ ДОО Врање за период од 08.10.2010. године до фебруара 2019. године и према уговору број .. од 15.04.2010. године закљученим са Првом инвестиционом банком АД у Софији за период од 01.06.2010. године закључно са 01.06.2011. године, као и по основу доношења пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 4898/18 од 16.11.2018. године, нижестепени судови су одбили као неоснован, уз оцену да за то нису испуњени законски услови у смислу члана 155. ЗОО.

Ревизијом се основано указује да су нижестепене пресуде у погледу одлуке другостепеног суда о висини досуђене правичне накнаде за претрпљен душевне болове због неоснованог лишења слободe донете уз погрешну примену члана 200. став 1. ЗОО. Ово с тога јер су приликом одлучивања о захтеву за накнаду нематеријалне штете, нижестепени судови правилно ценили све субјективне и објективне околности конкретног случаја, посебно да је тужилац био у притвору 111 дана, тежину и природу кривичних дела која су тужиоцу стављена на терет, животну доб тужиоца као и породично стање, али су на основу наведених околности прениско одмерили висину

правичне новчане накнаде. По оцени Врховног суда, с обзиром на субјективне и објективне околности конкретног случаја, правилна примена члана 200. став 1 Закона о облигационим односима налаже досуђење тужиоцу накнаде на име нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због неоснованог лишења слободе у висини од још 440.000,00 динара, с обзиром да је нижестепеним пресудама тужиоцу већ досуђен износ од 448.000,00 динара по том основу (укупно 888.000,00 динара), а све са законском затезном каматом од пресуђења до исплате.

Виши износ накнаде од досуђеног био би у супротности са циљем накнаде и погодовао тежњама које су у супротности са њеном друштвеном сврхом, па је супротно наводима ревизије, у делу преко укупно досуђеног до укупно траженог износа правичне новчане накнаде нижестепеним пресудама захтев тужиоца одбијен као превисоко постављен правилном применом члана 200. став 2. ЗОО.

У односу на одлуку о накнади материјалне штете, нижестепене пресуде су донете правилном применом материјалног права, па су супротни наводи ревизије неосновани. Материјална штета према члану 155. ЗОО је умањење нечије имовине, обична штета или спречавање њеног повећања измакла корист, а према члану 189. став 3. ЗОО при оцени висине измакле користи узима се у обзир добитак који се могао основано очекивати према редовном току ствари или према посебним околностима чије остварење је спречено штетниковом радњом или пропуштањем.

Имајући у виду цитиране законке одредбе, правилан је закључак нижестепених судова о непостојању узрочнопоследичне везе у погледу штете коју тужилац потражује због изгубљене зараде директора фирме чији је власник, имајући у виду чињеницу да је тужилац био лишен слободе 111 дана у периоду од 19.05.2010. године до 07.09.2010. године, а да се захтев за накнаду материјалне штете – измакле користи односи за период од 08.10.2010. године до фебруара 2019. године, дакле на периода нешто више од 8 година након изласка из притвора. У циљу доказивања штете по наведеном основу без утицаја је позивање тужиоца на штету коју је у пословању због његовог притварања евентуално претрпело привредно друштво чији је био власник и директор, јер је реч о личној штети тужиоца као запосленог, а не о штети насталој у имовини привредног друштва.

С тим у вези, правилан је и закључак нижестепених судова о непостојању узрочнопоследичне везе у погледу материјалне штете коју тужилац потражује по основу пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 4898/18 од 16.11.2018. године, којом је тужилац обавезан на исплату новчаног износа по основу закљученог Уговора о јемству након изласка тужиоца из притвора, за раније преузете а неизмирене обавезе фирме чији је тужилац власник према банци, јер су исте, према тврдњи тужиоца, остале неисплаћене због губитка у пословању насталог због неоснованог лишења слободе тужиоца. Међутим, позитивно пословање фирме пре боравка у притвору тужиоца не подразумева да је и евентуални губитак пословања у наредном периоду нужно последица његовог лишења слободе, због чега је постојање штете у овом случају требало документовати доказима који несумњиво потврђују овакву узрочнопоследичну везу, што је у овом случају изостало.

У односу на захтев за накнаду материјалне штете због изгубљене зараде по основу уговора тужиоца закљученог са Првом инвестиционо банком АД у Софији, за период од 01.06.2010. године закључно са 01.06.2011. године било је потребно доказати

да је за остваривања наведне користи (зараде) постојала разумна вероватноћа, у смислу да је према околностима случаја реализација пословања сагласно уговору била објективно извесна (реално вероватна) и да је тиме било извесно оставрење уговорене зараде тужиоца по том основу, које је спречено неоснованим лишењем слободe тужиоца, а што тужилац није доказао. Наиме, резултати доказног поступка, који се пре свега ослањају на приложени уговор као доказ, довољни су да потврде да је реч о користи која би била очекивана по субјективној процени тужиоца, али не и де се ради о оставрењу користи која је према објективним околностима и разумној вероватноћи тужилац могао основано очекивати у наведеном периоду а која је спречена неоснованим притварањем тужиоца.

У смислу свега изнетог, материјална штета тужиоца по траженим основима није доказана у смислу члана 155 ЗОО, па је супротно наводима ревизије у истом делу захтев тужиоца правилно одбијен нижестепеним пресудама.

Тужиоцу према успеху у поступку по ревизији применом члана 165. став 2. у вези члана 163. став 2, 153. став 1. и 154. ЗПП, припадају опредељени трошкови за састав ревизије 18.000,00 динара према важећој Адвокатској тарифи у време предузимања те парничне радње („Службени гласник РС“ бр. 37/21 од 14.04.2021. године), као и трошкови судских такси на ревизију 37.200,00 динара и одлуку по ревизији 55.800,00 динара.

Из наведених разлога, Врховни суд је применом члана 414., 416. став 1. и члана 165 став 2. ЗПП одлучио као у изреци.

Председник већа – судија
Добрила Страјина, с.р.

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**